

בית הספר למדעי היהדות ע"ש חיים רוזנברג

בית הספר למדעי היהדות ע"ש חיים רוזנברג הוקם בשנת תשל"א כמסגרת גג ללימודים מתקדמים, למחקר ולפעילות אקדמית בין-תחומית לכל החוגים, המכונים והקתדרות שעניינם הוראה או מחקר במדעי היהדות.

מטרותיו העיקריות של ביה"ס :

עידוד תלמידים מצטיינים, פיתוח וייזום תכניות מחקר והוראה בתחומי מדעי היהדות, פרסום מחקרים והידוק שיתוף הפעולה המדעי עם מוסדות אקדמיים בארץ ובח"ל בתחומי מדעי היהדות.

חוגי בית הספר: לימודי התרבות העברית (מקרא, הלשון העברית, בלשנות שמית, פילוסופיה יהודית, קבלה וחסידות, התלמוד וספרות תקופת בית שני), לימודי הספרות העברית (בחוג לספרות), היסטוריה של עם ישראל וארץ ישראל, ארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום.

מכוני מחקר ומרכזי מחקר

המרכז לחקר התפוצות ע"ש גולדשטיין-גורן, המכון לחקר הציונות ע"ש חיים ויצמן, המרכז לחקר הספרות והתרבות העברית ע"ש לאורה שוורץ-קיפ, המכון לארכיאולוגיה ע"ש סוניה ומרקו נדלר.

קתדרות

הקתדרה להיסטוריה ותרבות של יהדות סלוניקי ויוון, הקתדרה לתרבות היהודים בארצות האסלאם ולחקר הגניזה ע"ש יוסף וסיל מייזר, הקתדרה להיסטוריה של יהדות אירופה ע"ש קרן משפחת אברהם ואדיטה שפיגל, הקתדרה לפילוסופיה ולאתיקה יהודית ע"ש לילי וליאון סוראסקי, הקתדרה למדעי היהדות ע"ש סר איזיק וולפסון, הקתדרה לחקר השואה ע"ש בנימין וחיה שפלקסי, הקתדרה לתולדות הלשון העברית ע"ש יעקב ושושנה שרייבר, הקתדרה לחקר הציונות ע"ש ד"ר ראובן מרנפלד, הקתדרה לתולדות היהודים בעולם העתיק ע"ש יעקב אלקובי, הקתדרה לארכיאולוגיה של ארץ ישראל בתקופת הברזל והברונזה ע"ש יעקב אלקובי.

פעילויות בית-הספר

בית הספר מרכז את מערך הקבלה והלימודים לתואר השלישי במדעי היהדות ובמסגרתו פועלת הוועדה לתלמידי מחקר המפקחת על קבלת התלמידים ומהלך הלימודים מתחילתם ועד להגשת הדיסרטציה וקבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה".

פרסומים מדעיים: בית הספר מוציא לאור, הן באורח עצמאי והן בשיתוף עם הוצאות ספרים שונות עבודות מחקר של חברי הסגל שאושרו על-ידי הוועדה לפרסומים מדעיים של בית הספר. מאז ייסודו של בית הספר יצאו לאור במסגרתו כ- 350 כותרים בעברית ובאנגלית. "תעודה" - קובץ המחקרים של בית הספר למדעי היהדות יוצא לאור אחת לשנה משנת 1976.

כינוסים מדעיים וימי עיון: בית הספר מקיים כינוסים וימי עיון מדעיים פנימיים, ארציים ובינלאומיים ביוזמת החוגים, מכוני המחקר, הקתדרות והמרכזים.

במסגרת בית הספר מתקיים פורום הרצאות מרכזי, "בימת החוקר", המיועד לחברי הסגל, תלמידים ורוכשי כרטיסי מנוי לסדרה. חברי הסגל וחוקרים מהארץ ומחוץ לארץ מרצים על סוגיות חדשות במחקריהם. ההרצאות מתקיימות אחת לשבוע, בימי ג' בשעה 18.00. נושא הרצאות הסדרה. בשנת הלימודים תשס"ו: **"אסון הוא כוח" – תרבות והגות כתגובה יהודית.**

כמו כן מתקיים ה"מגילס", סמינר בין-חוגי למחקר הערבית היהודית, המיועד לחוקרים ולתלמידי מחקר בתחום זה, והמקיים את מפגשיו אחת לחודש.

תכניות לימודים במסגרת בית הספר:

- תכנית מוסמך במדעי היהדות, בראשותו של ד"ר חיים כהן.
- תכנית "אופקים" לתלמידי ב.א. מצטיינים המכנינים עצמם להוראת היהדות כתרבות, בראשותו של פרופ' עלי יסיף.
- תכנית "מלמדים", בשיתוף עם מכון הרטמן, ללימודי תואר שני בפילוסופיה יהודית, בראשותו של ד"ר רון מרגולין.

מלגות: בית הספר מעניק מלגות לתלמידי תואר שני ושלישי מקרנות, תרומות ומהכנסות "בימת החוקר".

בית הספר משמש מסגרת ומרכז לפעילותם של גורמים אקדמיים שמחוץ לאוניברסיטה שעניינם טיפוח המחקר שבתחומי פעילותו והם:

1. המרכז לחקר ארץ ישראל ויישובה בשיתוף עם יד יצחק בן-צבי.
2. המרכז לחקר מורשת יהדות המזרח שליד משרד החינוך והתרבות.

מוסדות בית הספר

ראש ביה"ס	- פרופ' דינה פורת
מזכירת ביה"ס	- שרה ורד
מזכירת ראש ביה"ס	- מירב יוגב
מועצת ביה"ס	- כל חברי הסגל מדרגת מרצה ומעלה

הוועדה לפרסומים מדעיים

פרופ' דינה פורת (יו"ר)
פרופ' אד גרינשטיין
פרופ' מיכל אורון
פרופ' אלחנן ריינר
פרופ' משה פלורנטין
ד"ר שלמה בונימוביץ
ד"ר רונית מרוז

הוועדה לתלמידי מחקר לתואר שלישי

פרופ' דינה פורת (יו"ר)
פרופ' אד גרינשטיין
פרופ' מיכל אורון
ד"ר שלום רצבי
ד"ר חיים כהן
פרופ' ז'אק יקר
פרופ' יעקב שביט
ד"ר יורם יעקובסון
פרופ' שרה קליין-ברסלבי

ועדת מינויים - ועדת המינויים של ביה"ס היא אחת מארבע ועדות המינויים של הפקולטה

פרופ' שלמה בידרמן, דקאן (יו"ר)
פרופ' יאיר הופמן
פרופ' נדב נאמן
פרופ' יוסף סדן
פרופ' ישראל פינקלשטיין
פרופ' עוזי שביט

ועדת המלגות

פרופ' דינה פורת (יו"ר)
ד"ר טובה בארי
ד"ר תמר סוברן
ד"ר ורד נעם

ועדת ההוראה של תכנית מוסמך במדעי היהדות

פרופ' דינה פורת (יו"ר)
ד"ר חיים כהן – מרכז התכנית
ד"ר תמר סוברן
ד"ר שמחה גולדין

פרטים נוספים על בית הספר ופעולותיו, כולל רשימת פרסומים ועבודות דוקטור ניתן למצוא
באתר בית הספר: [/Http://www.tau.ac.il/humanities/jewishstudies](http://www.tau.ac.il/humanities/jewishstudies)
מזכירות ביה"ס: בניין רוזנברג, חדר 304 טל': 6409275, 6409467 פקס: 6407031

תכנית מוסמך במדעי היהדות

הערה: משך הלימודים לתואר השני הוא שנתיים

תכנית מוסמך במדעי היהדות מתמקדת בנושאים החוצים את התחומים השונים של מדעי היהדות.

בשנת הלימודים תשס"ו תציע התכנית שלושה מכלולים לימודיים: 'היהדות כתרבות פרשנית', 'היהדות כמפגש בין תרבויות', 'יהדות וישראליות: זהות, תרבות וחברה'. מכלולים אלו, שהם בעלי אופי חוצה תקופות ודיסציפלינות מעוררים עניין רב במחקר המודרני (במדעי הרוח, במדעי החברה, בתורת המשפט ובתולדות האמנות).

תנאי קבלה

1. לתכנית זו רשאי להתקבל בעל תואר "בוגר אוניברסיטה" בציון "טוב" (80) לפחות. במקרים חריגים תבחן ועדת ההוראה של התכנית אפשרות קבלתו של מועמד שטרם סיים את לימודיו לתואר הראשון ובלבד שהוא עתיד לסיים עד לסיום הסמסטר הראשון של שנת לימודיו הראשונה בתכנית. קבלת המועמד ללימודים בתנאים אלו תהיה במעמד "על תנאי".
2. מועמד אשר שני חוגי הלימוד שלו לתואר "בוגר אוניברסיטה" אינם בתחומי מדעי היהדות יחויב בלימודי השלמה מלימודי התואר הראשון על פי תכנית שתוצע לו בידי ראש התכנית ובהיקף של 16 ש"ס לפחות. את לימודי ההשלמה יסיים התלמיד בציון ממוצע 80 לפחות. לימודים אלו לא ייחשבו לעניין מניין שעות החובה בתכנית עצמה. במקרים חריגים, ובעיקר אם עקב לימודי הקודמים של התלמיד לא הושגו עליו לימודי השלמה במלוא היקפם, תיבחן האפשרות להתיר שמיעת קורסים בודדים מלימודי התואר השני במקביל ללימודי ההשלמה, והכול על פי שיקול דעתו של ראש התכנית.
3. מועמד בעל תואר "בוגר אוניברסיטה" מחוץ לארץ, יתקבל ללימודים בהתאם לתקנות הקבלה התקפות באוניברסיטה לעניין זה. כמו כן תיבדק רמת שליטתו בשפה העברית ובהתאם לכך ייקבע הצורך לחייבו בלימודים במסגרת היחידה ללימודי עברית שבאוניברסיטה.
4. מועמד בוגר מכללה, מכל חוג לימודים שהוא, יחויב בלימודי השלמה בהיקף של 16 ש"ס לפחות.
5. מועמד אשר החל בלימודי התואר השני בתחום מתחומי מדעי היהדות באוניברסיטה אחרת, רשאית ועדת ההוראה של התכנית להכיר בלימודים אלה, בכולם או בחלקם, ובלבד שישלים בתכנית לפחות מחצית מתכנית לימודיו במסלול עם עבודת גמר או שני שלישים מתכנית לימודיו במסלול ללא עבודת גמר (ראה להלן).

מסלולי הלימודים

בתכנית שני מסלולי לימודים: מסלול א' - לימודי תואר שני עם עבודת גמר; מסלול ב' - לימודי תואר שני ללא עבודת גמר. בשני המסלולים מתקיימים הלימודים בשני מכלולים (כמפורט להלן): מכלול ראשי, שהוא תחום התמחותו של התלמיד, ומכלול משני.

התכנית מציעה גם תכנית לימודים במסלול ישיר לדוקטורט. לפרטים בעניין זה יש לפנות למזכירות בית הספר למדעי היהדות.

מכלולי הלימוד

התכנית מציעה שלושה מכלולי לימוד כמפורט להלן. מהם יבחר התלמיד בשני מכלולים – אחד ראשי ואחד משני.

א. היהדות כתרבות פרשנית: את המכלול הזה מרכיבים קורסים שעניינם התרבות היהודית כאופן של פרשנות כגון ההיסטוריוגרפיה כפרשנות, תורת המוסר הפילוסופית כפרשנות של קודי התנהגות חברתיים, היחס בין האמנות לבין המציאות כאופן של פרשנות ועוד.

ב. היהדות כמפגש בין תרבויות: במכלול זה מתמקדים הלימודים סביב עיצובה, התגבשותה והתפתחותה של התרבות היהודית תוך מפגשה עם התרבויות השכנות או עם התרבויות שבתוכן שכנו קהילות יהודיות. קורסים במכלול זה מציגים קשרים בין עם ישראל לעמים אחרים ולתרבויותיהם לאורך הדורות, למן תקופת המקרא ועד קרוב לזמננו: קשרי עם ישראל עם מצרים, אשור ובבל; היהודים והיהדות בעולם ההלניסטי; היהדות והאסלאם; אמנציפציה, אקולטורציה וסימביוזה תרבותית אצל יהודי גרמניה; לשונות יהודים כמפגש בין תרבויות, ועוד.

ג. יהדות וישראליות – זהות, תרבות וחברה: מכלול זה מתמקד בעיקר במהותה של הישראליות, בהתהוותה וביחסיה עם היהדות. הלימודים במכלול זה עוסקים בזיקה שבין תרבות ישראל בת ימינו למורשת היהודית, ביחסי ישראל והתפוצות, במעמדה של האמונה הדתית והמסורת היהודית בחברה הישראלית, בסוגיית המדינה היהודית כמדינה דמוקרטית ועוד.

הרכב הלימודים

1. מסלול א' – לימודי תואר שני עם עבודת גמר:

במסלול זה ילמד התלמיד 32 ש"ס כמפורט להלן:

קורס חובה (משותף לכל המכלולים) 4 ש"ס (קורס זה יילמד בשנת הלימודים הראשונה)	קורס חובה של קריאת טקסטים 4 ש"ס
	קורס חובה במכלול הראשי 4 ש"ס
	קורסי בחירה במכלול הראשי 12 ש"ס
	קורס חובה במכלול המשני 4 ש"ס
	קורסי בחירה במכלול המשני 4 ש"ס

במהלך לימודיו יכתוב התלמיד שתי עבודות סמינריוניות, אחת בכל מכלול, ועבודת גמר שהיא חיבור במתכונת אקדמית מקצועית המוכיח את כושרו של התלמיד לעיון מחקרי המושתת על מקורות ראשוניים.

לימודי שפה זרה שנייה ושפה עתיקה

במהלך לימודיו חייב התלמיד להגיע לרמת פטור בשפה זרה שנייה בהתאם לתחום התמחותו.

תלמיד שתחום התמחותו הוא העת העתיקה יחויב גם בלימוד מתקדם של שפה עתיקה אחת או יותר, הכול על פי אופי תחום התמחותו. עד מחצית ממספר השעות שיוקדשו ללימודי שפה עתיקה, אך לא יותר מ-4 שעות, יוכרו כחלק ממכסת השעות הנדרשות לתואר.

מסלול אישי (במסגרת מסלול א'):

המסלול האישי מיועד לתלמיד הרואה לנגד עיניו נושא, או לפחות תחום מוגדר, שאותו הוא מעוניין לחקור. לתלמיד במסלול זה תוצע תוכנית לימודים מיוחדת אשר תורכב למענו, והוא ילווה על ידי מנחה. בעיקרו מיועד מסלול זה לתלמידים מצטיינים המעוניינים להמשיך לתואר שלישי.

הקבלה למסלול האישי מותנית בהצטיינות בלימודים בשנה הראשונה, ובכלל זה כתיבת עבודה סמינריונית בציון 90 לפחות.

2. מסלול ב' – לימודי תואר שני ללא עבודת גמר :

במסלול זה ילמד התלמיד 36 ש"ס כמפורט להלן :

קורס חובה (משותף לכל המכלולים)	4 ש"ס
קורס חובה של קריאת טקסטים	4 ש"ס
קורס חובה במכלול הראשי	4 ש"ס
קורסי בחירה במכלול הראשי	12 ש"ס
קורס חובה במכלול המשני	4 ש"ס
קורסי בחירה במכלול המשני	8 ש"ס

במהלך לימודיו יכתוב התלמיד שתי עבודות סמינריוניות, אחת בכל מכלול.

בחינת גמר

בתוך שנה ממועד סיום חובות השמיעה והגשת העבודות ייבחן תלמיד מסלול ב' בבחינת גמר בכתב. הרכב הבחינה ייקבע בהתאם לתכנית לימודיו של התלמיד.

שקלול ציון הגמר

במסלול א' (עם עבודת גמר)

20%	ציוני השיעורים
30%	ציון ממוצע של שתי העבודות הסמינריוניות
50%	ציון עבודת הגמר

במסלול ב' (ללא עבודת גמר)

40%	ציוני השיעורים
40%	ציון ממוצע של שתי העבודות הסמינריוניות
20%	ציון בחינת הגמר

לפרטים נוספים נא לפנות למזכירות בית הספר למדעי היהדות, בניין רוזנברג, חדר 303,

טל': 03-6409275 03-6409467 פקס: 03-6407031

דוא"ל: meravy@tauex.tau.ac.il